

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบริบท และโครงสร้าง (profile) ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
2. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. เพื่อศึกษาเครือข่ายการสื่อสารระหว่างแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ปัญหา และข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้อง (stake holder) ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
5. เพื่อพัฒนารูปแบบ (model) การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนด รูปแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นรูปแบบการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (research and development) ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสม (mixed method) ซึ่งเป็นการใช้เทคนิควิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาร่วมกันศึกษาหาคำตอบของงานวิจัย โดยมีขั้นตอนการศึกษาวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบท อุปกรณ์การสื่อสารที่ใช้ การสื่อสาร กระบวนการสื่อสารภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการสื่อสารระดับเครือข่ายของแหล่งท่องเที่ยว ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ตลอดจนศึกษาความพึงพอใจ ปัญหา และข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นพัฒนารูปแบบ (model) การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน โดยการวิเคราะห์ทางสถิติและสังเคราะห์เป็นรูปแบบ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 5

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ศึกษาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีลักษณะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่คล้ายคลึงกัน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ตามภูมิศาสตร์ คือ ภาคกลางเป็นจังหวัดนนทบุรี ภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดระยอง และตราด จากนั้นได้ประสานขอข้อมูลประชากรจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ได้ประชากร จำนวน 26 แห่ง ดังตารางที่ 3.1 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 ผู้ปฏิบัติงานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 13 แห่ง และในจังหวัดจังหวัดตราดและจังหวัดระยอง จำนวน 13 แห่ง รวม 26 แห่ง

2.2.2 ผู้ให้ความร่วมมือกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในจังหวัดนนทบุรี และภาคตะวันออก ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากนั้นได้กำหนดสัดส่วนตัวอย่างให้เท่ากันทั้ง 2 พื้นที่ ได้ตัวอย่างรวม 156 ราย ดังตารางที่ 3.1 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	ประชากร (แห่ง)		ตัวอย่าง (คน)	
	จังหวัดนนทบุรี	จังหวัดระยอง/ตราด	จังหวัดนนทบุรี	จังหวัดระยอง/ตราด
1. ผู้ปฏิบัติงานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	13	13	39	39
2. ผู้ให้ความร่วมมือกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	13	13	39	39
รวม	13	13	156	

การศึกษาบริบท กระบวนการสื่อสาร และเครือข่าย ภายในและระหว่างแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนศึกษาความพึงพอใจ ปัญหา และข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คณะผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 กลุ่มเป็นผู้ปฏิบัติงานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ เจ้าของ สมาชิกแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และผู้ให้ความร่วมมือกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยแบ่งตามวิธีการเก็บข้อมูลได้ ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ เจ้าของ และสมาชิกแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในจังหวัดนนทบุรี และจังหวัดระยอง/ตราด โดยสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย แบ่งเป็น จังหวัดนนทบุรี จำนวน 13 แห่งๆ ละ 3 คน เป็นจำนวน 39 คน และในจังหวัดจังหวัดระยอง/ตราด 13 แห่งๆ ละ 3 คน เป็นจำนวน 39 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจากผู้ปฏิบัติงานในแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 78 คน

2) ผู้ให้ความร่วมมือกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในจังหวัดนนทบุรี และจังหวัดระยอง/ตราด ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ โดยสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย แบ่งเป็น จังหวัดนนทบุรี จำนวน 13 แห่งๆ ละ 3 คน เป็นจำนวน 39 คน และในจังหวัดระยอง/ตราด 13 แห่งๆ ละ 3 คน เป็นจำนวน 39 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจากผู้ปฏิบัติงานในแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 78 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนด (1) ลักษณะของเครื่องมือการวิจัย (2) วิธีสร้างเครื่องมือการวิจัย (3) การตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือการวิจัย และ (4) การทดสอบเครื่องมือการวิจัย ไว้ดังนี้

3.1 ลักษณะของเครื่องมือการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

การศึกษาบริบท โครงร่าง กระบวนการสื่อสาร และเครือข่าย ภายในและระหว่างแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนศึกษาความพึงพอใจ ปัญหา และข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กำหนดเครื่องมือวิจัย จำนวน 2 แบบ ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปฏิบัติงานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ เจ้าของหรือสมาชิกแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในจังหวัดนนทบุรี และจังหวัดระยอง/ตราด มีจำนวน 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 บริบทและโครงร่างของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยให้ระบุความสำคัญของปัจจัยที่เกี่ยวกับบริบทและโครงร่างแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามมาตราลิเคิร์ต (Likert scale) ดังนี้ 0 = ไม่สำคัญ 1 = สำคัญน้อยที่สุด 2 = สำคัญน้อย 3 = สำคัญปานกลาง 4 = สำคัญมาก และ 5 = สำคัญมากที่สุด

ตอนที่ 2 ระดับการติดต่อสื่อสารและสื่อที่ใช้ของการสื่อสารภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยให้ระบุถึง 1) ความสำคัญของอุปกรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert scale) ดังนี้ 0 = ไม่สำคัญ 1 = สำคัญน้อยที่สุด 2 = สำคัญน้อย 3 = สำคัญปานกลาง 4 = สำคัญมาก และ 5 = สำคัญมากที่สุด 2) ระดับการติดต่อสื่อสารภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert scale) ดังนี้ 0 = ไม่มีเลย, 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด 3) สื่อที่ใช้สื่อสารภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยให้เลือกตอบจากสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ หรืออิเล็กทรอนิกส์

ตอนที่ 3 ระดับการติดต่อสื่อสารและสื่อที่ใช้ของเครือข่ายการสื่อสารแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยให้ระบุถึง 1) ระดับการติดต่อสื่อสารของเครือข่ายการสื่อสารแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert scale) ดังนี้ 0 = ไม่มีเลย, 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด และ 2) สื่อที่ใช้ของเครือข่ายการสื่อสารแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยให้เลือกตอบจากสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ หรืออิเล็กทรอนิกส์

ตอนที่ 4 การได้รับความรู้และระดับความต้องการการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยให้ระบุถึง 1) การได้รับความรู้ด้านการเกษตร และประเมินความพึงพอใจต่อการได้รับความรู้นั้น 2) ระดับความต้องการในประเด็นที่ตรงกับความต้องการ ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert scale) ได้แก่ 0= ไม่ได้รับ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด และ 3) ระดับความต้องการช่องทางและวิธีการส่งเสริม ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert scale) ดังนี้ ได้แก่ 0= ไม่ได้รับ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยให้ระบุถึง 1) ระดับความสำคัญของปัญหาในการสื่อสาร ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert scale) ได้แก่ 0 = ไม่มีปัญหา 1 = สำคัญน้อยที่สุด 2 = สำคัญน้อย 3 = สำคัญปานกลาง 4 = สำคัญมาก 5 = สำคัญมากที่สุด และ 2) ข้อเสนอแนะในการสื่อสาร เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น

2. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ให้ความร่วมมือกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ ในจังหวัดนนทบุรี และจังหวัดระยอง/ตราด มีจำนวน 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 บริบทและโครงสร้างของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยให้ระบุความสำคัญของปัจจัยที่เกี่ยวกับบริบทและโครงสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert scale) ดังนี้ 0 = ไม่สำคัญ 1 = สำคัญน้อยที่สุด 2 = สำคัญน้อย 3 = สำคัญปานกลาง 4 = สำคัญมาก และ 5 = สำคัญมากที่สุด

ตอนที่ 2 ระดับการติดต่อสื่อสารและสื่อที่ใช้ของการสื่อสารภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยให้ระบุถึง 1) ความสำคัญของอุปกรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert scale) ดังนี้ 0 = ไม่สำคัญ 1 = สำคัญน้อยที่สุด 2 = สำคัญน้อย 3 = สำคัญปานกลาง 4 = สำคัญมาก และ 5 = สำคัญมากที่สุด 2) ระดับการติดต่อสื่อสารภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert scale) ดังนี้ 0 = ไม่มีเลย, 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด 3) สื่อที่ใช้สื่อสารภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยให้เลือกตอบจากสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ หรืออิเล็กทรอนิกส์

ตอนที่ 3 ระดับการติดต่อสื่อสารและสื่อที่ใช้ของเครือข่ายการสื่อสารแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยให้ระบุถึง 1) ระดับการติดต่อสื่อสารของเครือข่ายการสื่อสารแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert scale) ดังนี้ 0 = ไม่มีเลย, 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด และ 2) สื่อที่ใช้ของเครือข่ายการสื่อสารแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยให้เลือกตอบจากสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ หรืออิเล็กทรอนิกส์

ตอนที่ 4 การได้รับความรู้และระดับความต้องการการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยให้ระบุถึง 1) การได้รับความรู้ด้านการเกษตร และประเมินความพึงพอใจต่อการได้รับความรู้นั้น 2) ระดับระดับความต้องการในประเด็นที่ตรงกับความต้องการ ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert scale) ได้แก่ 0= ไม่ได้รับ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด และ 3) ระดับความต้องการช่องทางและวิธีการการส่งเสริม ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert scale) ดังนี้ ได้แก่ 0= ไม่ได้รับ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยให้ระบุถึง 1) ระดับความสำคัญของปัญหาในการสื่อสาร ตามมาตราลิกเคอร์ต (Likert scale) ได้แก่ 0 = ไม่มีปัญหา 1 = สำคัญน้อยที่สุด 2 = สำคัญน้อย 3 = สำคัญปานกลาง 4 = สำคัญมาก 5 = สำคัญมากที่สุด และ 2) ข้อเสนอแนะในการสื่อสาร เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น

3.2 วิธีสร้างเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยต่างๆ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยกำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถามให้สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัย

3) นำเครื่องมือที่จัดสร้างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบให้คำแนะนำ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4) นำแบบสัมภาษณ์แบบสอบถาม ฉบับปรับปรุง ไปทดลองกับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย เพื่อหาค่าความเที่ยง (reliability) ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 การตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงปริมาณ เพื่อให้เครื่องมือการวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความตรง (validity) และความเหมาะสม

3.4 การทดสอบเครื่องมือการวิจัย โดยนำเครื่องมือไปทำการทดสอบ (pre-test) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 ราย นำผลการทดสอบคำนวณหาค่าความเที่ยง (reliability consistency) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990, p. 204) โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.83 ซึ่งสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ชั้นศึกษาบริบท โครงร่าง กระบวนการสื่อสาร และเครือข่าย ภายในและระหว่าง แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนศึกษาความพึงพอใจ ปัญหา และข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) จัดทำแผนการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์เชิงปริมาณ โดยกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์
- 2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนที่กำหนดไว้
- 3) ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลหลังปฏิบัติงาน
- 4) วิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ชั้นพัฒนารูปแบบ (model) การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) เก็บข้อมูลทุติยภูมิ โดยสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโมเดลการส่งเสริมการเกษตร และผลการวิจัยที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นที่ 1
- 2) วิเคราะห์ข้อมูล จัดตัวแปรต่างๆ โดยใช้สถิติขั้นสูงในการวิจัย
- 3) สังเคราะห์และสรุปเป็นรูปแบบ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะวิจัยได้กำหนดวิธีการและสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ชั้นศึกษาบริบท กระบวนการสื่อสาร และเครือข่ายภายในและระหว่างแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนศึกษาความต้องการ ปัญหา และข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จากคำถามปลายเปิด และวิเคราะห์เนื้อหาเข้าสู่ตัวแปรและปัจจัยสำคัญ

ขั้นตอนที่ 2 ชั้นพัฒนารูปแบบ (model) การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน คณะผู้วิจัยกำหนดใช้สถิติเชิงเปรียบเทียบ (comparative statistic) เพื่อหาความแตกต่างระหว่างกลุ่ม เพื่อพิจารณาว่ารูปแบบที่ได้จำเป็นต้องมีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มหรือไม่ จากนั้นใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) วิเคราะห์ปัจจัยและจัดแบ่งเป็นองค์ประกอบ สุดท้ายทำการสังเคราะห์เป็นรูปแบบ (model) การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน

